

COLO(M)IALISMES

PATRIMONI I MEMÒRIA COLONIAL A LA BARCELONA D'AVUI
PATRIMONIO Y MEMORIA COLONIAL EN LA BARCELONA DE HOY
HERITAGE AND COLONIAL MEMORY IN TODAY'S BARCELONA

01-03 | 12 | 2020
JORNADA INTERNACIONAL ONLINE
INTERNATIONAL WEBINAR

EUROPEANMEMORIES.NET

Ajuntament de
Barcelona

Organitza: Regidoria de Memòria
Democràtica i El Born CCM

EUROM
EUROPEAN
OBSERVATORY
ON MEMORIES

Fundació Solidaritat
UNIVERSITAT DE BARCELONA

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

El passat colonial, els seus vestigis i les seves conseqüències són avui més presents que mai en el debat públic, polític i acadèmic. La violència de les relacions colonials, la subordinació política, econòmica i cultural dels colonitzats, l'enaltiment d'aquests processos a l'espai públic de les antigues metròpolis o la situació de marginalitat estructural en la qual han quedat els pobles que l'han patit —i el pateixen— han fet sorgir moviments de protesta i activismes arreu del món, el més destacat dels quals és #BlackLivesMatter. Amb la iconoclàstia contra les estàtues, el debat sobre si s'han de mantenir al lloc on són o bé si se'ls ha de donar un significat nou, etcètera, els mons activista, polític i acadèmic s'han hagut de posicionar, cosa que ha generat un debat viu que es preveu candent durant les dècades vinents.

Les jornades internacionals sobre *Colo(m)ialismes*, organitzades a iniciativa de la Regidoria de Memòria Democràtica de l'Ajuntament de Barcelona, volen apropar aquests debats a la nostra realitat. Barcelona és una ciutat que també va ser metròpolis colonial. Una petjada que podem resseguir pels centres històrics de poder i per l'espai públic de la ciutat, però també en els fluxos migratoris del sud global, en les estructures socioeconòmiques de la nostra societat, en el racisme i en la invisibilització política de les realitats migrants i racialitzades.

Les jornades volen ser un espai de debat, un lloc per a mirar cap al passat amb la voluntat de transformar el present. També pretenen ser un altaveu de les memòries colonials, diverses, situades entre Amèrica, l'Àfrica i l'Àsia. I al centre de tot plegat, el monument a Colom: per als uns, assenyalava la vergonya i recorda un colonialisme poc confrontat, i per als altres, continua sent part de l'inamovible patrimoni d'una gran Barcelona.

PROGRAMA

CA

DIMARTS 1 DE DESEMBRE

17.00-17.15 h

Presentació de les jornades

Jordi Guixé, *director de l'EUROM*

Montserrat Iniesta, *directora d'El Born CCM*

Jordi Rabassa, *regidor de Memòria Democràtica de l'Ajuntament de Barcelona*

17.15-18.45 h

Memòries colonials i esclavistes. Una mirada internacional

Presenta i modera: **Oriol López**, *coordinador de projectes de l'EUROM*

Esmenar el passat: quines mesures s'apliquen per corregir el colonialisme de l'espai urbà?

Ana Milosevic, *Universitat de Leuven*

Les cendres vives del colonialisme portuguès

Miguel Cardina, *Centre d'Estudis Socials de la Universitat de Coimbra*

L'acció cultural exterior de la UE: descolonitzar la pràctica?

Alexandra Gil i Celia Zayas, *tècniques de projectes de Culture Solutions*

19.00-20.30 h

Amèrica i Àfrica, les seves relacions amb Europa

Presenta i modera: **Paula Guerra Cáceres**, *expresidenta de SOS Racisme Madrid i activista antiracista*

Mbuyi Kabunda, *Universitat Autònoma de Madrid i Institut Internacional de Drets Humans d'Estrasburg*

Caroline Silveira Bauer, *Universitat Federal de Rio Grande do Sul (Brasil) i membre del Laboratori d'Estudis sobre els Usos Polítics del Passat (Luppa)*

17.00-18.30 h

Memòries oblidades de la Barcelona colonial

Presenta i modera: **Celeste Muñoz**, professora d'història de l'Àfrica a la Universitat de Barcelona

Barcelona, Catalunya, Espanya i la fractura colonial africana

Alberto López Bargados, *Universitat de Barcelona*

Filipines, les illes Mariannes i el llegat colonial espanyol des del present

Verónica Peña Filiu, *Universitat Pompeu Fabra*

Activisme decolonial i migració a la Barcelona d'avui

Norma Véliz Torresano, *activista pels drets de les persones migrants i fundadora de Mujeres Unidas Entre Tierras*

18.45-20.15 h

Descolonitzar i repensar el patrimoni

Presenta i modera: **Xavier Roigè**, professor de museologia i intervenció patrimonial de la Universitat de Barcelona

De fora cap endins / de dins cap enfora: negociar la descolonització a la porta dels museus

Chiara de Cesari, *Universitat d'Amsterdam*

Guinea Equatorial, la complexa dialèctica entre espoli i restitució

Gustau Nerín, *Universitat de Barcelona*

L'apropiació indeguda de dissenys i símbols indígenes a l'Amèrica Llatina, una nova forma de colonialisme?

Mónica Martínez Mauri, *Universitat de Barcelona*

17.00-18.30 h

Colom: conquesta i colonització d'Amèrica. La pugna del relat

Presenta i modera: **Marta Nin**, directora de Casa Amèrica Catalunya

Colom i la pseudohistòria de Catalunya

Stefano M. Cingolani, *Universitat «La Sapienza» de Roma i coautor de Pseudohistòria contra Catalunya*

Sobre l'anomenat imperi espanyol: unes quantes precisions conceptuals

José Luís Villacañas, *Universitat Complutense de Madrid*

De celebració a reivindicació. El 12 d'Octubre, una data clau a l'Amèrica Llatina

Cielo Zaidenweg, *Universitat de Barcelona*

18.45-20.15 h

Colom a debat: memòria, espai públic i patrimoni

Presenta i modera: **Núria Ricart**, professora de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona

El monument a Colom: entre memòria i patrimoni, el partit de la història

Stéphane Michonneau, *Universitat de Lilla*

Polisèmia simbòlica urbana. Els monuments de Barcelona

Jose Mansilla, *Observatori d'Antropologia del conflicte Urbà (OACU)*

Patrimoni i conflicte. Els vestigis vius de la Barcelona colonial a debat

Laida Memba, *arquitecta, professora i investigadora*

El pasado colonial, sus vestigios y sus consecuencias están hoy más presentes que nunca en el debate público, político y académico. La violencia de las relaciones coloniales, la subordinación política, económica y cultural de los colonizados, el enaltecimiento de estos procesos en el espacio público de las antiguas metrópolis o la situación de marginalidad estructural en la que han quedado los pueblos que lo han padecido —y lo padecen— han hecho surgir movimientos de protesta y activismos en todo el mundo, el más destacado de ellos #BlackLivesMatter. Con la iconoclastia contra las estatuas, el debate sobre si deben mantenerse en su sitio o si deben resignificarse, etcétera, los mundos activista, político y académico han tenido que posicionarse, y con ello se ha generado un debate vivo que se prevé candente durante las próximas décadas.

Las jornadas internacionales sobre *Colo(m)ialismes*, organizadas a iniciativa de la Concejalía de Memoria Democrática del Ayuntamiento de Barcelona, tienen como objetivo acercar estos debates a nuestra realidad. Barcelona es una ciudad que también fue metrópolis colonial. Una huella que encontramos en sus centros históricos de poder y en su espacio público, pero también en los flujos migratorios del sur global, en las estructuras socioeconómicas de nuestra sociedad, en el racismo y en la invisibilización política de las realidades migrantes y racializadas.

Las jornadas son un espacio de debate, un lugar donde mirar hacia el pasado con la voluntad de transformar el presente. También pretenden ser un altavoz de las memorias coloniales, diversas, situadas entre América, África y Asia. Y en el centro de todo ello, el monumento a Colón: para unos señala la vergüenza y recuerda un colonialismo poco confrontado, y para otros sigue siendo parte del inamovible patrimonio de una gran Barcelona.

PROGRAMA

ES

MARTES 1 DE DICIEMBRE

17.00-17.15 h

Presentación de las jornadas

Jordi Guixé, *director del EUROM*

Montserrat Iniesta, *directora de El Born CCM*

Jordi Rabassa, *concejal de Memoria Democrática del Ayuntamiento de Barcelona*

17.15-18.45 h

Memorias coloniales y esclavistas. Una mirada internacional

Presenta y modera: **Oriol López**, *coordinador de proyectos del EUROM*

Enmendar el pasado: ¿qué medidas se aplican para corregir el colonialismo en el espacio urbano?

Ana Milosevic, *Universidad de Leuven*

Las cenizas vivas del colonialismo portugués

Miguel Cardina, *Centro de Estudios Sociales de la Universidad de Coimbra*

La política cultural exterior de la UE: ¿descolonizar la práctica?

Alexandra Gil y **Celia Zayas**, *técnicas de proyectos de Culture Solutions*

19.00-20.30 h

América y África, sus relaciones con Europa

Presenta y modera: **Paula Guerra Cáceres**, *expresidenta de SOS Racismo Madrid y activista antirracista*

Mbuyi Kabunda, *Universidad Autónoma de Madrid e Instituto Internacional de Derechos Humanos de Estrasburgo*

Caroline Silveira Bauer, *Universidad Federal de Rio Grande do Sul (Brasil) y miembro del Laboratorio de Estudios sobre los Usos Políticos del Pasado (Luppa)*

17.00-18.30 h

Memorias olvidadas de la Barcelona colonial

Presenta y modera: **Celeste Muñoz**, profesora de historia de África en la Universidad de Barcelona

Barcelona, Cataluña, España y la fractura colonial africana

Alberto López Bargados, *Universidad de Barcelona*

Filipinas, las islas Marianas y el legado colonial español desde el presente

Verónica Peña Filiu, *Universidad Pompeu Fabra*

Activismo decolonial y migración en la Barcelona de hoy

Norma Véliz Torresano, *activista por los derechos de las personas migrantes i fundadora de Mujeres Unidas Entre Tierras*

18.45-20.15 h

Descolonizar y repensar el patrimonio

Presenta y modera: **Xavier Roigè**, profesor de museología e intervención patrimonial de la Universidad de Barcelona

De fuera adentro / de adentro afuera: negociar la descolonización en la puerta de los museos

Chiara de Cesari, *Universidad de Amsterdam*

Guinea Ecuatorial, la compleja dialéctica entre expolio y restitución

Gustau Nerín, *Universidad de Barcelona*

La apropiación indebida de diseños y símbolos indígenas en América Latina, ¿una nueva forma de colonialismo?

Mónica Martínez Mauri, *Universidad de Barcelona*

17.00-18.30 h

Colón: conquista y colonización de América. La pugna del relato

Presenta y modera: **Marta Nin**, directora de Casa Amèrica Catalunya

Colón y la seudohistoria de Cataluña

Stefano M. Cingolani, *Universidad «La Sapienza» de Roma i coautor de Pseudohistòria contra Catalunya*

Sobre el llamado imperio español: algunas precisiones conceptuales

José Luís Villacañas, *Universidad Complutense de Madrid*

De celebración a reivindicación. El 12 de Octubre, una fecha clave en América Latina

Cielo Zaidenweg, *Universidad de Barcelona*

18.45-20.15 h

Colón a debate: memoria, espacio público y patrimonio

Presenta y modera: **Núria Ricart**, profesora de la Facultad de Bellas Artes de la Universidad de Barcelona

El monumento a Colón: entre memoria y patrimonio, el partido de la historia

Stéphane Michonneau, *Universidad de Lille*

Polisemia simbólica urbana. Los monumentos de Barcelona

Jose Mansilla, *Observatorio de Antropología del Conflicto Urbano (OACU)*

Patrimonio y conflicto. Los vestigios vivos de la Barcelona colonial a debate

Laida Memba, *arquitecta, profesora e investigadora*

Today, the presence of the colonial past, its traces and its consequences, are keenly felt in public, political and academic debate. The violence of colonialism, the political, economic and cultural subordination of colonies, the public exaltation of these processes within the old centres of power, and the structural marginality that colonial peoples suffered – and still suffer today – have given rise to protest movements and activism all over the world, the most prominent of which is currently #BlackLivesMatter. With iconoclastic attacks on statues, debates over whether they should remain in place or their possible resignification, and so on, the activist, political and academic worlds are having to make clear where they stand, generating a lively discussion that is only likely to grow more intense over the coming decades.

The international sessions *Colo(m)jalismes* – organised at the initiative of the Department of Democratic Memory, Barcelona City Council – aim to bring these debates closer to home. Barcelona is a city that was also a colonial metropolis. This legacy can be traced through its historical centres of power and its public spaces, but also through migratory flows from the global south, our society's socioeconomic structures, racism, and political neglect of the situation of immigrants and ethnic minorities.

The event is intended to be a forum for debate, a space for looking at the past with the desire to transform the present. It also aims to give a voice to diverse colonial memories from America, Africa and Asia. And at its centre, Barcelona's monument to Columbus: for some, a source of shame recalling a colonial past that has never been properly addressed; for others, a landmark in the heritage of a great city.

PROGRAM

EN

TUESDAY, DECEMBER 1

17:00 – 17:15

Opening session

Jordi Guixé, *director of EUROM*

Montserrat Iniesta, *director of El Born CCM*

Jordi Rabassa, *Councillor for Democratic Memory, Barcelona City Council*

17:15 – 18:45

Memories of colonialism and slavery. An international view

Presented and moderated by **Oriol López**, EUROM project coordinator

Editing the past: what corrective measure for colonialism in an urban space?

Ana Milosevic, *University of Leuven*

The living ashes of Portuguese colonialism

Miguel Cardina, *Centre for Social Studies of the University of Coimbra*

EU external cultural action: decolonizing the praxis?

Alexandra Gil and **Celia Zayas**, *Culture Solutions*

19:00 – 20:30

America and Africa: relations with Europe

Presented and moderated by **Paula Guerra Cáceres**, former president of SOS Racism Madrid and anti-racism activist

A conversation between **Mbuyi Kabunda**, *Autonomous University of Madrid and member of the International Institute of Human Rights in Strasbourg, and* **Caroline Silveira Bauer**, *Federal University of Rio Grande do Sul (Brazil) and founder of the Laboratory of Studies on the Political Uses of the Past (Luppa) (TBC)*

WEDNESDAY, DECEMBER 2

EN

17:00 – 18:30

Forgotten memories of colonial Barcelona

Presented and moderated by **Celeste Muñoz**, Professor of African History at the University of Barcelona

Barcelona, Catalonia, Spain and the African colonial divide

Alberto López Bargados, *University of Barcelona*

The Philippines, Mariana Islands, and the Spanish colonial legacy from the present

Verónica Peña Filiu, *Pompeu Fabra University*

Decolonial activism and migration in today's Barcelona

Norma Véliz Torresano, *activist for the rights of migrants and founder of Mujeres Unidas Entre Tierras*

18:45 – 20:15

Decolonize and rethink heritage

Presented and moderated by **Xavier Roigè**, professor of museology and heritage intervention at the University of Barcelona

Outside in inside out: negotiating decoloniality at museum thresholds

Chiara de Cesari, *University of Amsterdam*

Equatorial Guinea, the complex dialectic between plunder and restitution

Gustau Nerín, *University of Barcelona*

The misappropriation of indigenous designs and symbols in Latin America, a new form of colonialism?

Mónica Martínez Mauri, *University of Barcelona*

THURSDAY, DECEMBER 3

EN

17:00 – 18:30

Columbus: conquest and colonization of America. The struggle of the story

Presented and moderated by **Marta Nin**, director of Casa Amèrica Catalunya

Columbus and the pseudohistory of Catalonia

Stefano M. Cingolani, *Sapienza University of Rome and co-author of Pseudohistòria contra Catalunya ('Pseudo History Against Catalonia')*

On the so-called Spanish empire: some conceptual precisions

José Luís Villacañas, *Complutense University of Madrid*

From celebration to vindication. October 12, a key date in Latin America

Cielo Zaidenweg, *University of Barcelona*

18:45 – 20:15

Columbus under debate: memory, public space and heritage

Presented and moderated by **Núria Ricart**, professor at the University of Barcelona Faculty of Fine Arts

The monument to Columbus: between memory and heritage, the game of history

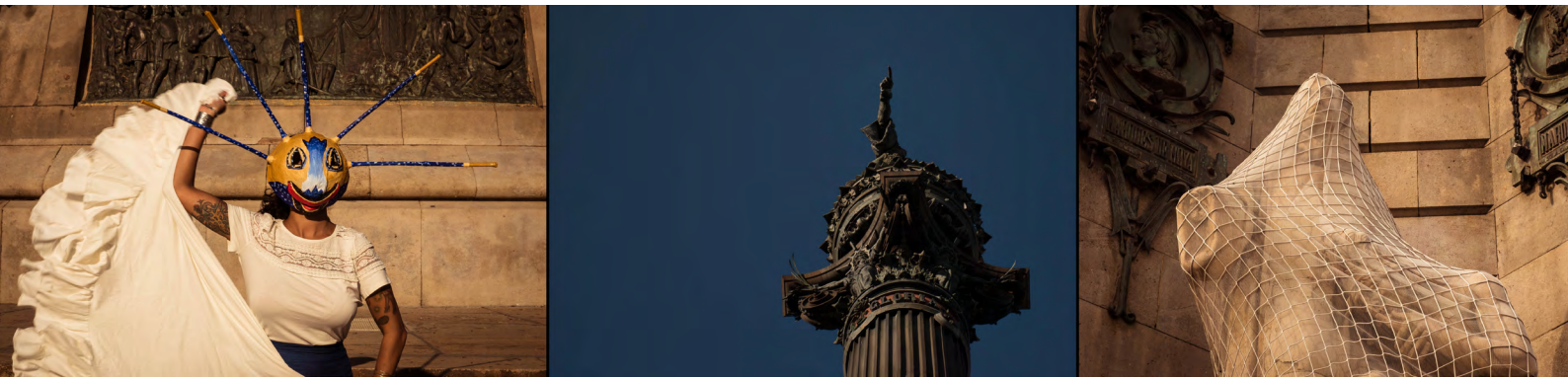
Stéphane Michonneau, *University of Lille*

Urban symbolic polysemy. The monuments of Barcelona

Jose Mansilla, *Observatory of Anthropology of Urban Conflict (OACU)*

Heritage and conflict. The living vestiges of colonial Barcelona under debate

Laida Memba, *architect, teacher and researcher*

Direcció | Dirección | Direction

Jordi Guixé i Coromines

Coordinació | Coordinación | Coordination

Celeste Muñoz i Ricard Conesa

Organització | Organización | Organization

Observatori Europeu de Memòries de la Fundació Solidaritat UB
Observatorio Europeo de Memorias de la Fundació Solidaritat UB
European Observatory on Memories of the UB Solidarity Foundation

Regidoria de Memòria Democràtica de l'Ajuntament de Barcelona
Concejalía de Memoria Democrática del Ayuntamiento de Barcelona
Department of Democratic Memory, Barcelona City Council

El Born Centre de Cultura i Memòria

Comitè assessor | Comité asesor | Advisory committee

Gustau Nerín, Celeste Muñoz, Núria Ricart, Oriol López, Fernanda Zanuzzi, Ricard Conesa, David González

Suport | Apoyo | Support

Ajuntament de Barcelona

Activitat cofinançada pel projecte Europe for Citizens de la Unió Europea
Actividad cofinanciada por el proyecto Europe for Citizens de la Unión Europea
Activity co-financed by the EU's Europe for Citizens Programme

Informació i inscripcions | Información e inscripciones | Information and registration

www.europeanmemories.net

Totes les sessions s'emetrán en directe a | Todas las sesiones se emitirán en directo en |
All sessions will be streamed live here

youtube.com/c/EUROMEuropeanObservatoryonMemories